

Nr 590.

Av herr **Stjärne m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 209, med förslag till lag om vissa ändringar i ecklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932 (nr 400).

I proposition nr 209 har Kungl. Maj:t förelagt vissa ändringar i ecklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932 (nr 400). I 31 § föreslås att om vid löneboställes utarrendering eller eljest förslag ställes om ändring i boställets disposition, detta förslag skall underställas stiftsnämnden, som äger i ärendet besluta, såvida den ändrade dispositionen ej medför att ett självständigt och bärkraftigt jordbruk ej längre kan å brukningsdel uppehållas. Blir detta sistnämnda följden av olika i lagförslaget angivna anledningar, skall frågan av stiftsnämnden underställas Konungens avgörande. Att hithörande frågor, som i de allra flesta fall beröra mindre brukningsdelar, skola underställas Konungen synes oss icke lämpligt. I stiftsnämnden äro tre av ledamöterna utsedda av Kungl. Maj:t. Dessa skola liksom ledamöterna i boställsnämnden äga erforderlig insikt i lantbruk och skogsbruk och därmed sammanhängande affärsförhållanden. Att hänskjuta rent praktiska frågor, där de lokala förhållandena spela en betydande, ofta avgörande roll, till Kungl. Maj:ts avgörande synes oss strida mot det allt oftare uttalade önskemålet att minska centraliseringen i förvaltningen. Skall stiftsnämnden i någon fråga kunna anses besitta erforderlig kompetens, så är det väl vid bedömningen av frågor som dessa, där praktisk erfarenhet och god lokal-kännedom utgöra förutsättningarna för att kunna på rätt sätt lösa dylika ofta komplicerade problem. Enligt vår uppfattning bör lagförslaget ändras därhän att avgörande i dessa frågor ankommer på stiftsnämnden.

I lagförslagens 35 § mom. 2 är införd en bestämmelse att arrendatorn av ett löneboställe är skyldig att svara för sådant underhållsarbete å laga hus, som är att hänföra till reparation i egentlig mening (normalt underhåll). Denna bestämmelse är av tvingande natur och utesluter möjligheten för pastoratet att utarrendera ett löneboställe med skyldighet för arrendatorn att svara för endast mindre reparationer i enlighet med sociala arrendelagstiftningens bestämmelser. Denna skärpning av underhållsskyldigheten för arrendatorerna anse vi i praktiken svår att under alla förhållanden genomföra och i längden uppehålla. Föredragande statsrådet motiverar skärpningen med att likhet i görligaste mån bör råda med arrendebestämmelserna för kronoegendomar och annan publik jord. Bemärkas bör emellertid, att löneboställena utgöra den ojämförligt största gruppen av hithörande publika

jordegendomar. Enligt uppgift i propositionen är åkerjorden uppdelad i 2 979 brukningsdelar, varav endast 397 stycken ha över 50 hektar åker, 1 509 stycken 15—50 hektar, 771 stycken 5—15 hektar och 302 stycken under 5 hektar åker. Att ålägga arrendatorerna på dessa till allra största delen mindre brukningsdelar, av vilka 36 % ligga under 15 har, att svara för *hela* det normala underhållet kan ej vara riktigt. Såsom statens sakrevision i sitt yttrande framhåller kan det gå bra i mera utpräglade jordbruksbygder med relativt stora och bärkraftiga brukningsdelar. Men i skogsbygderna med sämre jordbruksbetingelser ställer det sig helt annorlunda. Med de föreslagna bestämmelserna kan det till och med bli svårt att bland annat i konkurrens med bolagen, vilkas jordbruk falla under sociala arrendelagen, erhålla fullgoda arrendatorer till boställena. Härtill kommer, att det ej sällan i praktiken visat sig svårt att förmå arrendatorn av ett mindre boställe att utföra alla underhållsarbeten, som enligt de strängare bestämmelserna åvila honom. Det blir då pastoratet, som i sista hand får stå för kostnaderna.

En annan svårighet med hela underhållet vilande på arrendatorn erbjuda av- och tillträdessynerna. Dessa förrättas väl i regel vid varje arrende-förnyelse. Då måste, om syninstrumentet på ett tillförlitligt sätt skall uttrycka rättsförhållandet mellan pastorat och arrendator, fortgående förslitning å sådana delar av byggnaderna, som efter längre tidsintervaller måste utbytas, såsom golv, spåntak, fönster, dörrar m. m., värderas. Detta kan ofta möta rätt stora svårigheter och innebär alltid avsevärt mera arbete än om endast mindre reparationer för arrendatorns räkning behöva i instrumentet upptagas. Som ytterligare skäl kan anföras, att pastoratet är ansvarigt för byggnadsbeståndets underhåll. Oftast äro dessa för boställsförvaltningen utsedda förtroendemän synnerligen intresserade av att boställenas byggnader hållas i ett högklassigt skick. Det större besvär, som åsamkas dem genom att ombestyras behövliga större reparationer, torde ej verka särskilt betungande helst som efter överenskommelse arrendatorn kan verkställa en del arbeten.

På grund av i huvudsak ovan berörda förhållanden ha i Linköpings stift boställsnämnderna vid sammanträde med stiftsnämnden *enhälligt* beslutat att fr. o. m. den 14 mars 1947 vid nya arrendeuppställningar tillämpa systemet med underhållsskyldighet för endast mindre reparationer åliggande arrendatorerna. Detta givetvis mot en lämpligt avvägd höjning av det årliga arrendebeloppet. Att nu efter endast några få år nödgas återgå till det förut tillämpade systemet med full underhållsskyldighet för arrendatorn skulle säkerligen på många håll åstadkomma missnöje och åtskillig förvirring.

På grund av vad sålunda anförts och med hänvisning till statens sakrevisions yttrande — i vars motivering vi ävenledes instämma — anse vi, att valfrihet för pastoratet i denna fråga bibehålles.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställa vi,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 209 måtte besluta vidtaga de ändringar i det vid propositionen fogade lagförslaget, som ovan berörts, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderlig lagtext.

Stockholm den 21 april 1950.

Gust Hellbacken.

Edvin Jacobsson,
Igelsbo.

And. Stjärne.

Hj. R. Nilson
i Spånstad.
